

Vogeltrektellingen Buikheide-Toterfout in 2002

WIM DEEBEN EN JACQUES VAN KESSEL

Inleiding

Tijdens het najaar van 2002 is er alweer voor het derde opeenvolgende jaar volop naar de trekbewegingen van vogels gekeken, een jaarlijks massale verhuizing van vogels van noord naar zuid. Met wat meer ervaring dan de afgelopen twee jaren is er weer met veel plezier en inzet gewerkt. Vanuit de leden van de vogelwerkgroep en ook niet-leden is er veel belangstelling geweest. De telpost is 143 keer bezocht, door 21 personen.

De Telpost

De trektelpost ligt aan de zuidoost zijde van het grote bosgebied Buikheide vlakbij Zandoerle-Veldhoven. Hij is gelegen aan de rand van grote en kleine bossen en landbouwgebieden. (zie foto)

Uitzicht op het noordoosten

foto: Wim Deeben

Werkwijze

De tellingen zijn vrijwel steeds een half uur voor zonsopgang begonnen en bij gunstig trektelweer werd er tot laat in de middag doorgeteld. Tijdens de tellingen is er per hele uren genoteerd. Van de dag-totaallijsten zijn vervolgens week-totaallijsten gemaakt. De telgegevens zijn steeds per e-mail doorgegeven en Tom Heijnen heeft deze direct op de website "Vogels in de Kempen" geplaatst. Er is van week 35 t/m week 48 geteld, dit is van 25 Augustus t/m 24 November. Gedurende deze periode in 2002 zijn er totaal 38 teldagen geweest. Gemiddeld is er 3,5 dagen per week geteld.

Het weer

Het weer is redelijk goed geweest. De gegevens van de windrichting, neerslag en windkracht zijn met behulp van de teletekst en krant opgezocht, de bewolkingsdichtheid is in achtsten genoteerd.

Voor ons is het wel duidelijk geworden dat als er een grote daling optreedt van de temperatuur ten opzichte van de dag ervoor, er een opleving in trek plaatsvindt.

In de telperiode is veelvuldig gebruik gemaakt van 'n Belgische vogeltreksite op het internet. Op deze site was dagelijks de trekvoorspelling voor grote vogels te lezen. De voorspelling geeft de verwachte trek door middel van een cijfer op een trekcode-schaal van 0 tot 10. Tijdens de trekperiode werd éénmaal een 9, voorspeld namelijk voor woensdag 9 oktober 2002. Die voorspelling was achteraf een klapper. De telpost Toterfout was tot onze spijt die dag niet bemand, maar kijkende naar de resultaten van de telpost op de Landschotse heide, mocht het resultaat met de volgende waarnemingen er zeker zijn: 2 Rode Wouwen, 173 Buizerds, 2 Blauwe Kiekendieven, 1 Bruine Kiekendief, 46 Sperwers, 1 man Slechtvalk, 1 Boomvalk, 2 Smellekens.

Resultaten

Er zijn totaal 41.285 vogels waargenomen verdeeld over 70 soorten. In tabel 1 wordt een overzicht van alle soorten en aantallen in 2002, en het totaal in 2001 weergegeven. Duidelijk is dat er minder vogels zijn gezien in vrijwel dezelfde teluren.

Tabel 1: Getelde soorten en aantallen op trektelpost Buikheide-Toterfout in 2002.

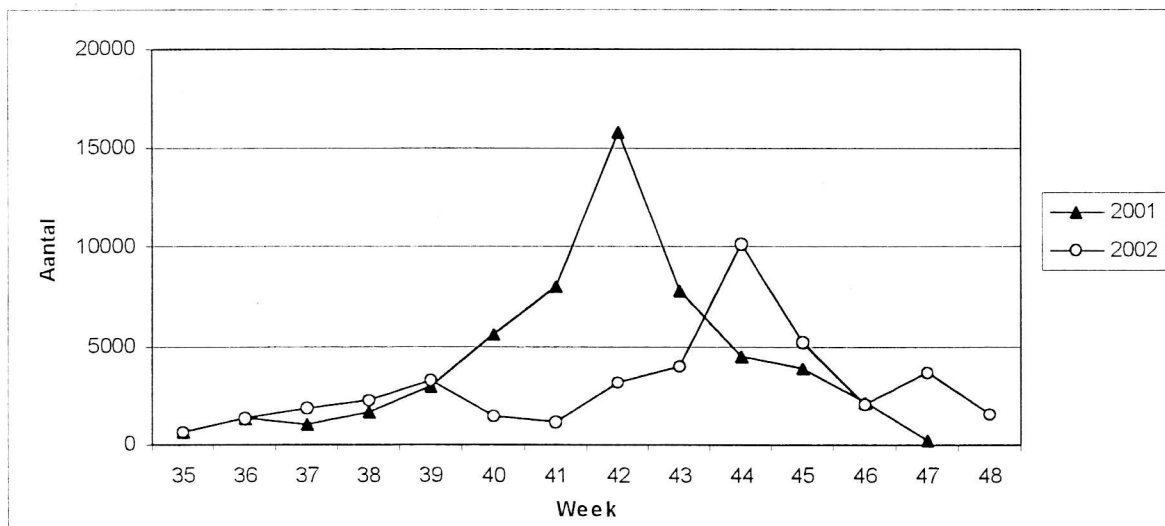
Week	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	Totaal
Aalscholver	7	1	0	38	69	0	22	113	185	442	138	3	7	1	1.026
Grote Zilverreiger	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	3
Blauwe reiger	0	0	0	4	1	1	2	0	0	0	1	0	0	0	9
Grauwe gans	8	0	0	3	0	0	3	4	0	0	51	0	3	0	72
Nijlgans	1	12	0	1	6	0	0	19	3	2	3	4	13	0	64
Wintertaling	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Wespendief	0	0	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Rode Wouw	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Bruine Kiekendief (v)	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
Blauwe Kiekendief (v)	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Havik	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Sperwer	0	3	8	7	3	1	0	2	2	12	3	0	0	0	41
Buizerd	0	0	8	10	7	1	0	1	10	14	15	0	0	0	66
Torenvalk	0	0	0	1	1	0	0	0	5	0	0	0	0	0	7
Boomvalk	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kievit	2	6	6	16	3	2	0	2	7	112	319	2	10	18	505
Watersnip	0	0	6	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	9
Wulp	0	8	0	4	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	15
Witgat	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kokmeeuw	5	18	15	27	16	14	6	3	50	64	26	10	14	1	269
Stormmeeuw	0	0	1	4	2	3	0	0	0	2	0	0	1	5	18
Kleine Mantelmeeuw	0	0	0	0	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Holenduif	0	2	0	5	0	1	3	7	7	3	0	0	0	0	28
Houtduif	0	0	0	5	0	8	28	420	450	4914	1410	491	1732	216	9.674
Türkse Tortel	0	0	0	0	2	0	0	0	0	5	0	0	0	0	7
Zomertortel	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gierzwaluw	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
IJsvogel	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Boomleeuwerik	0	0	2	3	5	5	0	18	8	5	10	1	1	0	58
Veldleeuwerik	0	0	0	3	0	13	168	175	287	382	238	32	8	1	1.307
Boerenzwaluw	298	915	1461	1161	1649	182	0	1	5	0	0	0	0	0	5.672
Huiszwaluw	90	76	79	602	43	2	0	0	0	0	0	0	0	0	892
Boompieper	4	7	11	4	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	29
Graspieper	0	4	2	24	188	215	92	111	23	40	123	53	9	11	895
Gele Kwikstaart	1	9	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	13
Grote Gele Kwikstaart	0	0	0	1	0	0	0	5	1	4	1	2	0	2	16
Witte Kwikstaart	1	4	7	21	92	64	24	69	33	15	5	3	2	0	340
Heggenus	0	0	4	7	0	3	0	2	0	1	0	0	0	0	17
Gekraagde Roodstaart	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Paapie	1	0	0	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5
Roodborsttapuit	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Merel	0	0	0	0	10	2	3	2	3	2	0	0	0	0	22

Week	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	Totaal
Kramsvogel	0	0	0	0	0	0	0	0	13	251	169	101	43	3	580
Zanglijster	2	4	10	40	64	33	84	515	221	4	5	8	0	0	990
Koperwiek	0	0	0	0	0	0	33	195	477	155	311	23	38	32	1.264
Grote Lijster	0	0	10	10	1	3	3	9	20	1	0	1	0	0	58
Grasmus	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Zwartkop	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Tijftjaf	3	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4
Goudhaantje	1	0	0	0	0	0	0	0	7	3	0	0	0	0	11
Bonte Vliegenvanger	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Staartmees	26	0	0	17	0	12	0	0	10	0	0	12	16	0	93
Pimpelmees	19	0	0	53	0	6	0	0	15	0	0	0	14	0	107
Koolmees	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10	0	20
Kauw	2	0	0	0	13	8	19	19	18	38	11	0	0	0	128
Roek	0	0	0	0	0	1	4	5	9	51	12	0	5	0	87
Spreeuw	70	70	30	25	62	133	91	196	118	462	407	273	1233	947	4.117
Ringmus	1	0	0	0	26	46	0	38	23	91	13	6	0	4	248
Vink	11	62	27	57	872	481	480	995	1819	2542	1571	755	388	184	10.244
Keep	0	0	0	0	3	10	22	30	24	63	48	36	3	3	242
Groenling	0	0	0	1	5	2	0	2	2	15	14	0	0	8	49
Putter	0	6	0	0	0	0	0	0	0	18	0	0	2	0	26
Sijs	0	2	4	1	23	81	41	84	33	319	115	147	66	29	945
Kneu	51	94	100	67	45	22	15	8	43	6	2	0	0	5	458
Barmsijs	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	5	0	8
Kruisbek	10	26	16	21	11	3	5	31	17	46	80	29	53	34	382
Goudvink	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	4	5	4	0	20
Appelvink	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Geelgors	0	0	1	7	5	3	1	2	2	9	2	2	1	3	38
Rietgors	0	0	0	2	3	0	2	10	16	14	5	0	3	1	56
2002 Totaal	625	1.338	1.818	2.262	3.235	1.368	1.152	3.093	3.968	10.120	5.116	2.000	3.685	1.509	41.289
Totaal in 2001	556	1355	1003	1608	2884	5585	7938	15728	7750	4459	3869	2132	191		55250

Het trekverloop

Figuur 1 geeft het getelde aantal vogels weer in 2001 en 2002. Daaruit is het verschil in aantallen en doortrek verloop mooi af te lezen. In 2001 is de trek in een grote golf voorbij gekomen, met een grote top in week 42. In 2002 waren er meerdere toppen, en de piek viel pas in week 44.

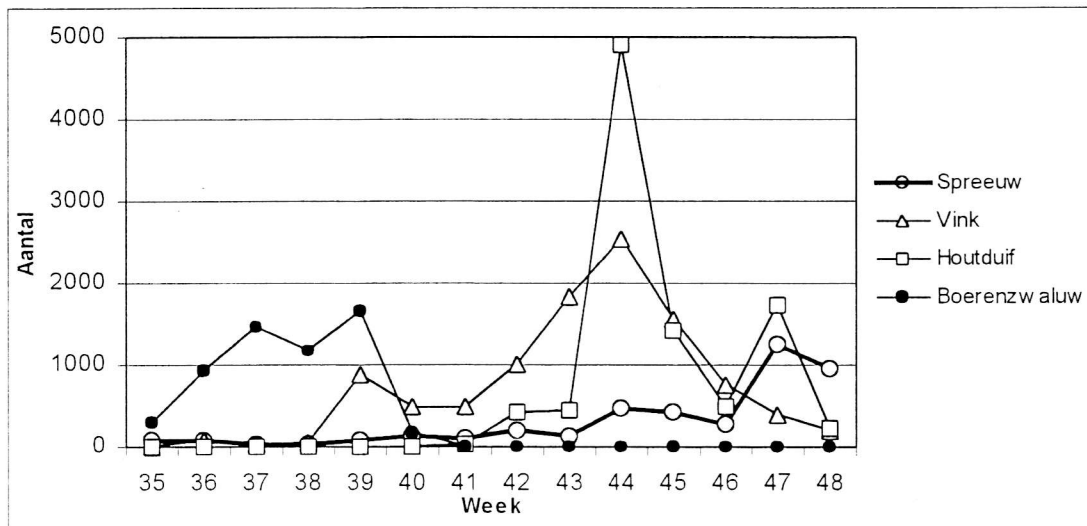
Figuur 1: Het doortrekverloop in 2001 en 2002 op de telpost Buikheide - Toterfout. De getelde aantallen zijn per week uitgezet.

Wat trekt.... en wanneer?

Uit tabel 1 is een top vier gemaakt van de vogelsoorten die het meest doortrokken. Het trekverloop van deze soorten is in figuur 2 weergegeven. Dit overzicht geeft weer, welke soort wanneer doortrekt. Duidelijk is dat de Boerenwaluw in de beginperiode de talrijkste soort is, waarna deze wordt afgelost door de Vink, die daarna even wordt overklast door de Houtduif. De Spreeuw bereikt zijn top pas in de laatste weken van de telperiode.

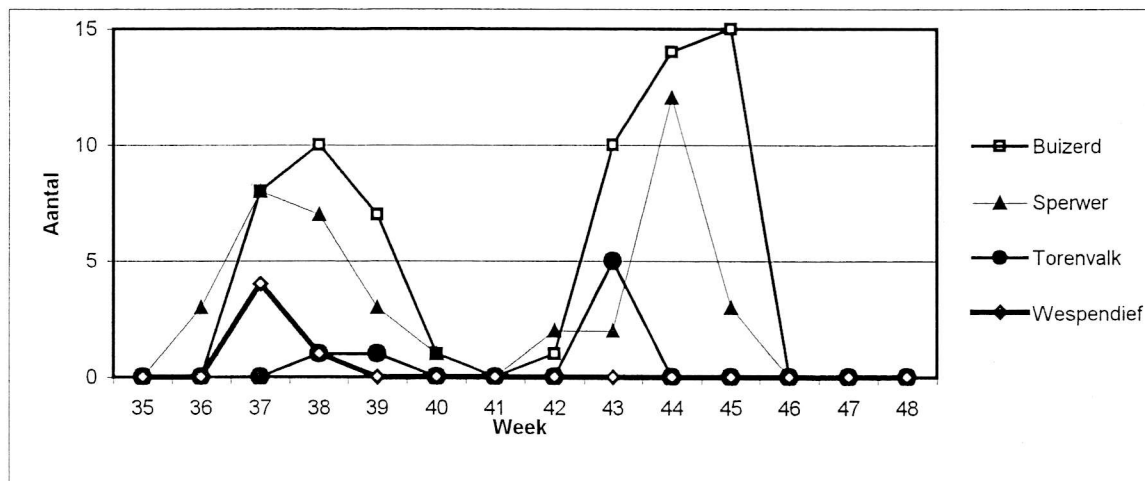
Figuur 2 Het verloop van de trek in 2002 van de top-vier: Vink, Houtduif, Boerenwaluw en Spreeuw op de trektelpost Buikheide-Toterfout.

Overzicht roofvogeltrek

In 2002 is ook weer kritisch naar de roofvogeltrek gekeken. Opvallend is dat er bij deze vogelgroep twee pieken in de trek voorkwamen. Voor alle soorten behalve de Wespandief geldt dat ze in twee trekgolven zijn doorgekomen. Misschien omdat het weer in de tussenliggende periode minder geschikt was om te trekken. In figuur 3 is het verloop van de roofvogeltrek weergegeven.

Figuur 3: Het verloop van de roofvogeltrek in 2002 op telpost Buikheide-Toterfout

Enkele veldnotities:

Deze notities zijn samengesteld uit de veldnotities die ter plekke gemaakt zijn:

25-08, Wespendif vertoont nog territoriaal gedrag

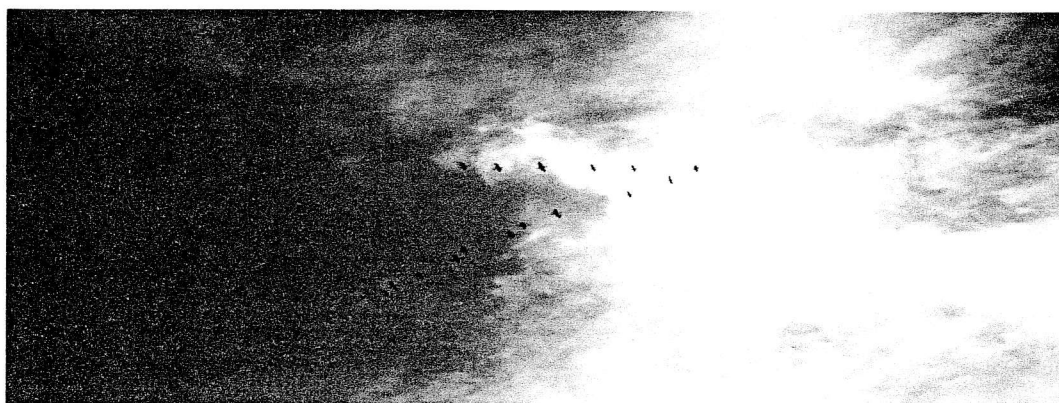
31-08, Boerenwaluwtrek komt op gang

07-09, Bosuil roept, Steenuil bezoekt de telpost

12-09, in een thermiekbél: 2 ex. Wespendif, 2 ex. Buizerds, 1 ex. Sperwer en 1 ex. Havik

12-09, 56 ex. Atalanta vlinders passeren de telpost

15-09, Huiswaluwtrek komt op gang

Aalscholvertrek

foto: Wim Deeben

week 39, 1649 ex Boerenwaluwen

28-09, opvallende Mereltrek (10 ex.)

20-10, nog 5 ex. Boerenwaluwen

27-10, zéér opvallende dag met zware storm, bij windkracht 10, toch nog genoten, van de vinkentrek. De Vinken verzamelden zich, als de wind wat afnam, vertrokken ze per groep en vlogen steeds zeer korte afstanden. Dit ging de gehele ochtend door, uiteindelijk telden we 1009 ex.

02-11, 12 ex. Buizerds in een thermiekbél

04-11, het is al november en toch nog steeds Atalantatrek (3 ex.)

Internet en trektellen

Tegenwoordig kun je via internet naar allerlei sites kijken over plaatsen waar men ook vogeltrektellingen verricht. Hier een overzicht met enkele adressen van telposten en natuurlijk die fraaie Belgische site voor de voorspellingen:

<http://www.vwgzkl.nl/parnassia/>

<http://home.hetnet.nl/~schouwra/index.html>

http://fly.to/vwg_midbrabant

http://www.skof.se/fbo/index_e.html

<http://www.gibnet.gi/~gonhs/gibraltar1.htm>

http://members.lycos.nl/Wielewaal_Leuven/trektellingen02.html

<http://www.zwvlkoepel.be/vwg/voorspelling.htm>

<http://groups.yahoo.com/group/trektellers/>

<http://home.kabelfoon.nl/~duindam/waarnemingen/vogeltre.htm>

<http://www.birdmigration.tk/>

<http://www.vogelwerkgroeparnhem.nl/tellingen/eltentabel2002.htm>

<http://www.birdingzeeland.nl/eng/breskens/index.htm>

<http://home.wxs.nl/~hwdenie/vwg/drieberg.htm>

Dankwoord

Een woord van dank aan de medetellers en bezoekers:

Rob Aarts, Toos Deeben, Frank Aarts, Henk Munsters, Willem Vermeulen, Marc Sloendregt, Peer van de Akker, Wilma Meurs, Bep Janssen, Wim Jacobs, Frans Huijbers, Dirk van Dingenen, Wil de Veer, Els de Veer, Ron Schippers, Fred Smits, Lilian Smits, Hein Meurs en Sjaak Sweegers. Bijzondere dank aan onze webmaster Tom Heijnen, voor de steeds zo snelle verwerking van onze telgegevens naar de website "Vogels in de Kempen".

